

»Mladi za napredek Maribora 2013

«30. srečanje»

VARNO ALI NEVARNO? TO ZDAJ NI VPRAŠANJE.

Raziskovalno področje SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

0eçd !KÜ Q/ÄÖEÄT 0EÖR0ÄS UÜÖP V
T ^} ç !KÄ URÖZÖQ ÖÜT 0EÄÖÖŠMP
¥[|æK ÜÜÖÖP RZÖÜE XUVXÖP 0ÄP ÄSUZT ÖVQ P0Ä UŠ0Ä 0EÜÖUÜ

1.2.2013

»Mladi za napredek Maribora 2013

«**30. srečanje**»

VARNO ALI NEVARNO? TO ZDAJ NI VPRAŠANJE.

Raziskovalno področje SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

1.2.2013

Kazalo vsebine

KAZALO TABEL	5
KAZALO GRAFOV	6
POVZETEK	7
1. UVOD	8
1.1. NAMEN NALOGE.....	9
1.2. HIPOTEZE	9
2. TEORETIČNE OSNOVE	10
2.1 OPREDELITEV POJMA NASILJE NAD VRSTNIKI.....	10
2.2. NASILJE KOT POJAV	10
2.2.1. ZNAKI NASILJA	11
2.2.2. NASILNEŽ – OZNAKA.....	12
2.3. PREPREČEVANJE NASILJA	13
2.4. NASILJE IN ODRASLI – zmote in načela.....	15
2.4.1. Prepričanja odraslih.....	15
2.4.2. Vloga staršev	15
2.4.3. Vloga šole.....	16
2.5. POLITIKA/SMERNICE DRŽAVE SLOVENIJE DO NASILJA V ŠOLI.....	16
3. METODOLOGIJA.....	19
3.1. RAZISKOVALNE METODE	19
3.1.1. Izdelava anketnega vprašalnika in anketiranje	19
4. REZULTATI.....	19
4.1. REZULTATI IN ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	19
4.1.2. Šola in spol anketiranih dijakov.....	19
4.1.3. Lanski splošni učni uspeh anketiranih dijakov.....	20
4.1.4. Starost anketirancev.....	21
4.1.5. Dijaki - žrtve nasilja v mariborskih srednjih šolah in pogostost pojava nasilja.....	21
4.1.6. Starši – zaznavanje oblik nasilja.....	22
4.1.7. Učitelji – srečevanje z nasiljem med dijaki pri delu v razredu/šoli.....	23
4.1.8. Število sošolcev, ki so bili oz. so žrtve nasilja	23
4.1.9. Starši – izogibanje pouku zaradi možnosti nasilja	24
4.1.10. Dijaki – pogostost pojava nasilja	25
4.1.11. Starši in učitelji – pogostost pojava nasilja.....	26

4.2. POMOČ ŽRTVAM NASILJA	27
4.2.1. Dijaki – komu se žrtve nasilja največkrat zaupajo?	27
4.2.2 Starši in učitelji – komu se žrtve nasilja največkrat zaupajo?.....	28
4.2.3. Nudenje pomoči žrtvam nasilja.....	28
4.3. ODNOS ŠOLE IN STARŠEV DO NASILJA V ŠOLSKIH KLOPEH	30
4.3.1. Dijaki – odnos šole in njenih zaposlenih do nasilja	30
4.3.2. Starši – odnos šole oz. njenih zaposlenih do nasilja	31
4.3.3. Dijaki – odnos staršev do nasilja.....	32
4.3.4. Učitelji – odnos staršev do nasilja	33
4.3.5. Povezanost med šolo in starši, ko je potrebno pomagati dijaku.....	33
4.4. UČITELJI IN POJAV NASILJA - POMEN DODATNIH IZOBRAŽEVANJ IN OBČUTEK OGROŽENOSTI	34
4.4.1. Učitelji – dodatna izobraževanja in usposabljanja na temo NASILJE	34
4.4.2. Učitelji – občutki ogroženosti zaradi dijaka, ki je kazal znake nasilja.....	35
4.5. TOLERANCA DO NASILJA	35
4.5.1. Dijaki – trditve glede nasilja	35
4.5.2. Učitelji – trditve glede nasilja	36
4.5.3. Starši – trditve glede nasilja	36
4.6. PREDLOGI IZBOLJŠAV Z INTERPRETACIJO	37
4.6.1. Dijaki – mnenja o predlogih za izboljšavo	37
4.6.2. Učitelji – mnenja o predlogih za izboljšavo	38
4.6.3. Starši – mnenja o predlogih za izboljšavo	39
5. INTERPRETACIJA REZULTATOV	40
6. ZAKLJUČEK.....	42
7. VIRI	43
8. PRILOGE	44
8.1. ANKETNI VPRAŠALNIK ZA DIJAKE (PRILOGA 1).....	44
8.2. ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJEV (PRILOGA 2)	47
8.3. ANKETNI VPRAŠALNIK ZA STARŠE (PRILOGA 3).....	50

KAZALO TABEL

Tabela 1: Šole in število dijakov po spolu, ki so bili vključeni v raziskavo.....	19
Tabela 2: Učni uspeh anketiranih dijakov.	20
Tabela 3: Šola in starost anketiranih učiteljev.....	21
Tabela 4: Prikaz števila anketiranih dijakov, ki so bili v srednji šoli že žrtev nasilja - mnenje dijakov.	21
Tabela 5: Prikaz mnenja staršev, ki so/niso zaznali kakršnekoli oblike nasilja.	22
Tabela 6: Prikaz deleža učiteljev, ki so se pri delu že srečali/niso srečali z nasiljem med dijaki.	23
Tabela 7: Prikaz števila sošolcev dijakov, ki so bili oz. so žrtve nasilja.	23
Tabela 8: Izogibanje pouku zaradi možnosti nasilja - mnenje staršev.	24
Tabela 9: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja dijakov.	25
Tabela 10: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja staršev in učiteljev.	26
Tabela 11: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, katerim se žrtve nasilja zaupajo - mnenja dijakov.	27
Tabela 12: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, h katerim se žrtve nasilja zaupajo – mnenja učiteljev in staršev.....	28
Tabela 13: Prikaz mnenja o tem, kdo lahko žrtvam najboljše pomaga.....	28
Tabela 14: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje dijakov.....	30
Tabela 15: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje staršev.....	31
Tabela 16: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje dijakov.....	32
Tabela 17: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje učiteljev.	33
Tabela 18: Mnenje o dobri povezanosti med šolo in starši, ko je potrebno pomagati dijaku.....	33
Tabela 19: Potreba učiteljev po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih na temo NASILJE.	34
Tabela 20: Prikaz odgovorov učiteljev o občutku ogroženosti/neogroženosti zaradi dijaka, ki je kazal znake nasilja.	35
Tabela 21: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – dijaki.	35
Tabela 22: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – učitelji.	36
Tabela 23: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – starši.....	36
Tabela 24: Prikaz mnenj o podanih predlogih izboljšav – dijaki.	37

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Šole, ki jih obiskujejo anketiranci.....	20
Graf 2: Spol anketirancev.....	20
Graf 3: Starost anketiranih učiteljev.....	21
Graf 4: Pogostost nasilja v srednjih šolah.....	22
Graf 5: Prikaz mnenja staršev, ki so/niso zaznali kakršnekoli oblike nasilja.....	22
Graf 6: Prikaz števila sošolcev dijakov, ki so bili oz. so žrtve nasilja.....	24
Graf 7: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja dijakov.....	25
Graf 8: Prikaz pogosti pojava nasilja – mnenja staršev in učiteljev.....	26
Graf 9: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, h katerim se žrtve nasilja zaupajo – mnenja dijakov.....	27
Graf 10: Prikaz mnenja o tem, kdo lahko žrtvam najbolje pomaga.....	29
Graf 11: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje dijakov.....	30
Graf 12: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje staršev.....	31
Graf 13: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje dijakov.....	32
Graf 14: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje učiteljev.....	33
Graf 15: Potreba učiteljev po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih na temo NASILJE.....	34

POVZETEK

Ko učenci zapustimo osnovnošolski pristan in se prepustimo novemu toku srednje šole, mi in starši mnogokrat ne vemo, v kakšnem okolju se bomo znašli. Številna vprašanja in dvomi se navezujejo predvsem na varnost v izbrani srednji šoli.

Kako varne so mariborske srednje šole? Koliko nasilja je prisotnega, koliko ga ostane zamolčanega oz. prikritega? V kolikšni meri so učitelji in starši med seboj povezani in dovzetni za nasilna dejanja njihovih učencev/otrok? To je le nekaj izmed odprtih vprašanj, na katera sva želeli najti odgovore v okviru najine raziskovalne naloge. Zanimalo naju je tudi, kako (ne)učinkovite bi bile (možne) predlagane izboljšave – bi med učenci, učitelji in starši padle na plodna tla? Kako tolerantni so do nasilnih dejanj vsi trije akterji - ali velja nasilje v družbi za običajen pojav, na katerega morajo biti pripravljeni mladi, ki obiskujejo mariborske srednje šole?

V raziskovalni nalogi se nisva poglobili v vzroke za nastanek nasilja oz. oblike nasilja, ampak predvsem v razumevanje in razreševanje omenjenega problema v upanju, da bo zadovoljnih čim več učiteljev, staršev in seveda srednješolcev.

1. UVOD

Mnogi izmed nas smo že v peskovniku, kasneje pa zagotovo v vrtcu ali šoli spoznali vrstnike, ki smo jim takrat rekli lumpi ali poredneži – danes bi jih poimenovali nasilneži. Misliva, da ne pretiravava, če zatrdiva, da je nasilje pojav, ki ga otroci v najrazličnejših oblikah občutimo in poznamo že od malih nog. Dandanes se mu navaden otrok in najstnik težko izogne - moramo se pač naučiti živeti z njim. In če vemo, da sodi potreba po varnosti med pomembnejše potrebe človeka, potem je povsem na mestu vprašanje - kako velik je resnično problem nasilja in kako se sedaj, tudi v tem trenutku, z njim soočajo najini sošolci, sosedovi in vaši otroci, morda vnuki ...

Posnetki, ki si jih lahko ogledamo na televiziji in spletu, se nam na prvi pogled zdijo dokaj daleč – češ – še dobro, da se to dogaja drugje, na naših šolah na srečo nasilje še ni prisotno tako zelo masovno. Pa to drži?

Prav pojav nasilja med najinimi vrstniki (srednješolci) v okviru mariborskih srednjih šol je bil najin bistven problem raziskovalne naloge. Ali se lahko brez skrbi podamo v šolske klopi? Ali lahko starši zjutraj otroka s sproščenim nasmehom pospremijo od doma?

Raziskovalna naloga je razdeljena na dva dela. Teoretični del opredeljuje pojem agresivnosti z vidika različnih avtorjev. V nadaljevanju sledi opis različnih oblik agresivnosti in pojem nasilja oziroma trpinčenja med otroki in mladostniki. Teoretični del se zaključí s poglavjem o trpinčenju v šoli, saj ima šola brez dvoma veliko možnosti za odkrivanje, preprečevanje in ukrepanje v primeru nasilja.

Empirični del predstavlja analizo raziskave med dijaki v mariborskih srednjih šolah, nadgrajujejo pa ga tudi mnenja staršev in učiteljev. Raziskovalna vprašanja so razdeljena v tri velike sklope. V prvem odkrivava pogostost trpinčenja; v drugem odnos šole in staršev do nasilja med dijaki; v tretjem sklopu pa so naju zanimali odzivi na predlagane izboljšave.

1.1. NAMEN NALOGE

V raziskovalni nalogi sva želeli ugotoviti, kako (ne)varne so mariborske srednje šole. Zanimalo naju je, v kolikšni meri je nasilje prisotno v srednješolskih klopeh v Mariboru. Poskušali sva ugotoviti, ali je nasilje v enaki meri prisotno v gimnazijah in srednjih poklicno-tehniških šolah. Zanimalo naju je tudi, kako dovtetni so na pojav nasilja učitelji in starši in kakšen je njihov odnos do samega pojava nasilja. Opozoriti sva želeli tudi na prag tolerance, ki ga ima družba do nasilja, ki dandanes velja že skoraj za vsakdanji pojav, s katerim se morajo mladi naučiti (pre)živeti. Želeli sva tudi povratno informacijah o lastnih predlogih izboljšav.

1.2. HIPOTEZE

V raziskovalni nalogi sva s pomočjo predhodnega preučevanja strokovne literature, vnaprejšnjih že narejenih raziskav v okviru šole, opazovanj in intervjujev oblikovali naslednje hipoteze.

Hipoteza št. 1:

Nasilje na mariborskih srednjih šolah je pogost pojav, predvsem na srednjih poklicno-tehniških šolah, delno tudi na gimnazijah.

Hipoteza št. 2:

Nasilje največkrat ostane prikrito – starši in učitelji mnogokrat ne vedo, da je prisotno.

Hipoteza št. 3:

Dijaki in starši so prepričani, da lahko predlagane izboljšave (uvedba kamer, prisotnost varnostnika, osnove samoobrambe, obiski policista ...) zmanjšajo pojav nasilja v šolah.

Hipoteza št. 4:

Učitelji, starši in dijaki menijo, da je nasilje del vsakdanjika oz. pojav, ki ga morajo učenci znati reševati sami.

Hipoteza št. 5:

Večina staršev so je že znašla v stiski zaradi skrbi, da bo njihov otrok v šoli žrtev nasilja.

2. TEORETIČNE OSNOVE

2.1 OPREDELITEV POJMA NASILJE NAD VRSTNIKI

Nasilje nad vrstniki predstavljajo različne oblike namernih agresivnih ravnanj, ki jih vrstnik ali skupina vrstnikov izvaja nad posameznim otrokom oziroma mladostnikom.

- pretepanje, porivanje, brcanje, spotikanje, zbadanje, pljuvanje, praskanje, uničevanje stvari ...;
- spolno nasilje;
- zmerjanje z različnimi imeni, vzdevki, glasno norčevanje, razširjanje novic, draženje;
- zafrkavanje, nespodobno nagovarjanje, izrekanje groženj, žaljenje ...;
- namerna izključitev iz skupine, zavračanje, obrekovanje, ustrahovanje, manipuliranje s prijateljstvi, poniževanje, nespodobne kretnje ...;
- izsiljevanje, kraja denarja, oblačil, drugih stvari ...

2.2. NASILJE KOT POJAV

Nasilje nad vrstniki se dogaja v osnovnih šolah, srednjih šolah, zavodih, mladinskih domovih, tudi že v vrtcih in v drugih ustanovah, namenjenih otrokom in mladostnikom. Pojav nasilja pa ni omejen samo na prostor ustanove, temveč se dogaja tudi v okolici šole, zavoda ... Dogaja se tudi v krogu družine, ko je nasilnež na primer sorojenec ...

V šolah je največ vrstniškega nasilja. To so vse tiste oblike vedenja, pri katerem gre za telesno, duševno in besedno nasilje. Pomembno je, da se zavedamo, da tako nasilje ni nesreča ali rezultat pomote, temveč je storjeno namenoma in neposredno pri žrtvi, ki se običajno ne more braniti in povzroča boleče posledice telesne ter duševne narave. Torej izraz vrstniško nasilje v šoli pove, da gre za nasilje, ki se dogaja v šoli, v okolici šole ali na poti v šolo, žrtev in povzročitelj pa sta vrstnika. Pri tem pa je pomembno zlasti neravnovesje moči; trpinčeni otrok je telesno in/ali psihično šibkejši, zato se težko ubrani napadov vrstnikov (posameznika ali skupine). (Pridobljeno s spletne strani <http://www.rtv slo.si/blog/angel-girl/masilje-v-soli-opazimo-ga/21025>, 13. 12. 2010.)

Oblike nasilja so različne. Nekatera nasilna ravnanja so direktna in hitreje, lažje vidna, prepoznavna (npr. pretepanje, brcanje, verbalno zmerjanje in žaljenje ...). Nasilje pa je lahko tudi prikrito, indirektno (npr. obrekovanje, namerno izločanje iz skupine, manipuliranje s prijateljstvi ...).

Nasilje se lahko dogaja dalj časa. Otroka oziroma mladostnika lahko ustrahuje, trpinči en nasilnež ali pa cela skupina nasilnih vrstnikov.

Otrok in mladostnik, ki je žrtev nasilja, je ujet v mrežo nasilnega ravnanja vrstnika oziroma vrstnikov. Velikokrat je ustrahovan in ga je strah povedati, kaj se mu dogaja.

Pri otroku ali mladostniku, ki je žrtev nasilja, se lahko pokažejo posledice nasilja, kot so:

- depresivnost,
- slabo samovrednotenje, samospoštovanje,
- slaba samopodoba,
- sramežljivost, zadržanost, pasivnost,
- izolacija,
- slabši šolski uspeh in drugi dosežki,
- odpor do šole,
- pogosto obolevanje,
- poskusi samomora ...

2.2.1. ZNAKI NASILJA

Otroci in mladostniki lahko:

- zavračajo obisk šole,
- jih je strah iti v šolo in domov iz šole,
- prosijo, da jih v šolo peljejo, spremljajo starši,
- pogosto tožijo, da so bolni in ne morejo v šolo,
- začnejo "špricati" pouk,
- se jim poslabša učni uspeh, dosežki pri delu v šoli,

- prihajajo domov z uničenimi, poškodovanimi oblačili, knjigami, šolskimi potrebščinami,
- prihajajo domov lačni (nasilnež jim vzame malico, denar za malico ...),
- postanejo zadržani, potegnjeni vase
- začnejo jecljati,
- jim primanjkuje zaupanja vase,
- postanejo raztreseni, prestrašeni ...,
- imajo motnje prehranjevanja in hranjenja,
- imajo motnje spanja,
- poskušajo storiti samomor,
- zmanjkujejo jim stvari,
- prosijo za denar ali začnejo krasti denar (da ga dajo nasilnežu),
- konstantno "izgublajo" žepnino,
- se nočejo pogovarjati o tem, kaj je narobe,
- postanejo agresivni do vrstnikov, sorojencev, do sebe

(<http://www.policija.si/index.php/preventiva-/preventiva/427?lang>, 7. 2. 2013)

2.2.2. NASILNEŽ – OZNAKA

Tipičnega nasilneža je težko opisati, lahko pa ga spoznamo po nekaterih vedenjskih znakih:

- drugim nagajajo, jih ponižujejo, zaničujejo, jim grozijo, jih brcajo, uničujejo njihovo lastnino ipd.,
- so običajno telesno močnejši od sošolcev (posebno od žrtev), so uspešni v športu, radi se pretepajo,
- kažejo izrazite potrebe po nadvladovanju in podrejanju drugih, radi se širokoustijo s svojo namišljeno večvrednostjo,
- so vročekrvni in impulzivni, s težavo se podrejujejo pravilom,
- so nasprotovalni, kljubovalni in agresivni do odraslih,
- so grobi in trdosrčni, kažejo le malo sočutja do sošolcev,
- imajo pozitivno podobo o sebi, niso tesnobni in negotovi,

- z antisocialnim vedenjem (krajami, vandalizmom, popivanjem) začnejo zgodaj,
- uveljavijo se pri manjši skupini vrstnikov,
- so neuspešni v šoli.

Kje so vzroki za njihovo neprilagojeno in nasilniško vedenje? Nasilnežem lahko pripišemo nekaj skupnih lastnosti:

- ne čutijo se sposobni spoprijeti z vsakodnevnimi dogodki, raje se ne bodo potrudili, kot da bi doživeli neuspeh,
- sami so žrtve ustrahovanja in/ali drugih vrst nasilja, največkrat v družini,
- prihajajo iz družin, kjer cenijo avtoriteto, moč, materialni uspeh,
- ne čutijo obžalovanja, kadar prizadenejo vrstnika ali vrstnico, pogosto menijo, da ni dovoljeno kazati čustev,
- ne sprejemajo odgovornosti za svoja dejanja,
- čutijo potrebo po nadvladi, vedno morajo zmagati.

Mnogi nasilneži imajo samo nekatere od naštetih značilnosti. Martina Tomori, znana psihiatrinja, ki se ukvarja pretežno z mladimi, pravi, da je pri mladih nasilje lahko izraz premagovanja strahu, obvladovanje občutja ogroženosti, način iskanja ugodja, edina možnost samopotrditve, prikrito samokaznovalno vedenje in tudi sprejemanje subkulturnih norm. V vrstniško nasilje so lahko vpletene cele skupine otrok in mladih v različnih vlogah, in sicer kot žrtve, kot nasilneži ali pa kot opazovalci. Pomoči ne potrebujejo samo žrtve obravnave - pomoči so potrebni tudi opazovalci in povzročitelji nasilja. Samo kaznovanje nasilneža ni učinkovito, potrebna je celovita pomoč. Zaskrbljujoč je podatek iz ameriških študij. Kar 60 % povzročiteljev vrstniškega nasilja je do štiriindvajsetega leta starosti obsojenih zaradi storitve različnih kaznivih dejanj. Povzročitelji in žrtve so obeh spolov, dekleta pa manjkrat uporabljajo fizično nasilje. Povzročiteljice nasilja najpogosteje razširjajo lažne govorce o žrtvi in jo socialno izolirajo.

2.3. PREPREČEVANJE NASILJA

Pri preprečevanju nasilja imajo pomembno vlogo predvsem starši, učitelji in seveda tudi policisti. Vendar raziskave kažejo, da se na pojav nasilja med vrstniki odziva le malo učiteljev (učenci menijo, da jih le 20 % zmeraj priskoči na pomoč žrtvi) in drugih odraslih. Zakaj se malo odraslih odzove, če opazijo nasilje? Predvsem o pojavu in resnosti pojava ne vedo

veliko, zato ga ne jemljejo kot problem in celo menijo, da so določene oblike nasilja v odraščanju pač normalen pojav.

Otroci, ki nasilje doživljajo, zaradi sramu, ponižanja, nezaupanja in končno tudi zaradi strahu, neradi priznajo svoje težave. Tisti, ki trpinčijo, se sicer radi bahajo s svojim nasilnim izkazovanjem moči, vendar le pred vrstniki. Ti pa ne tožarijo, ker je to norma subkulture in seveda tudi zaradi strahu, da sami ne bi postali žrtve. Dejstvo je, da je vrstniško nasilje prisotno na vseh šolah. Je pa v okviru šole v skupnem dogovoru z učenci, starši in učitelji možno sprejeti ukrepe, ki probleme nasilništva zmanjšajo. Ti nujni ukrepi so:

- ozaveščanje učencev, zaposlenih na šoli ter staršev (predavanja, delavnice, plakati, vsebina razrednih ur),
- izdelava internega pravilnika za obravnavo vrstniškega nasilja, s katerim morajo biti seznanjeni učenci, starši in učitelji in v katerem so predvideni vsi postopki ob pojavu nasilnega dejanja,
- potrebno je vzpostaviti klimo nične tolerance do nasilja, nasilje ni dopustno in ob vsakem pojavu nasilja, katerekoli vrste, morajo predvsem odrasli nujno reagirati.

Preprostega koncepta, kako zatreti ali pa vsaj zmanjšati nasilje v šolah, ni. Treba se je odločiti za vrsto majhnih ukrepov, ki pa morajo potekati kontinuirano in med seboj usklajeno, izvajati pa jih je treba dosledno. Šola ima brez dvoma veliko možnosti za odkrivanje in preprečevanje trpinčenja, ukrepanja ob pojavu in za pomoč trpinčenemu otroku. To seveda pomeni tudi, da mora sama razvijati takšno klimo, ki trpinčenja ne dopušča. Imeti mora izoblikovan sistem preprečitve in seveda tudi pripravljene ukrepe, če do trpinčenja pride.

Šola je ustanova, kjer učenci preživijo veliko časa in ima na učenca tudi poseben vpliv. Učitelj je model, vzor učencem, zato je zelo pomembno, kakšen je v odnosu do drugih. S svojim vzgojnim in izobraževalnim delovanjem omogoča razvoj mladih. Šola mora omogočiti resnični človeški stik med učencem in učiteljem ter preko medosebnega odnosa omogočiti obema celovit in nenehen razvoj. Učencem s socializacijskimi težavami mora šola nuditi posebno pomoč in podporo. Vsakodnevni stiki učitelja z učencem omogočajo učitelju spremljanje učenčevega vedenja, čustvovanja in videza. Ker učitelj učenca dobro pozna, lahko zazna morebitne spremembe na tem področju (npr. posledice telesnega kaznovanja, slaba hranjenost, nezadostna skrb ob boleznih, higienska zanemarjenost ...). Šola lahko deluje kot pomemben varovalni dejavnik psihosocialnega razvoja otrok iz hudo neugodnih

družinskih okolij. Nenazadnje so učitelji zainteresirani za preprečevanje trpinčenja tudi zato, ker trpinčenje neugodno deluje na šolsko delo in zmanjšuje učinke njihovega dela.

Včasih je otrok deležen tudi trpinčenja v šoli sami s strani učitelja. V šoli je še precej psihičnega trpinčenja - ignoriranje, poniževanje, dajanje vzdevkov, posebni načini ustnega spraševanja, kazenske domače naloge itd. Seveda so takšne oblike težko dokazljive, vendar učenci o njih vedo dosti povedati.

2.4. NASILJE IN ODRASLI - zmote in načela

2.4.1. Prepričanja odraslih

Izraz nevednosti so nekatera prepričanja odraslih, ki nikakor niso redka, in ki v nekem smislu nasilništvo podpirajo. Med taka prepričanja spadajo naslednja:

- vmešavanje odraslih bo stvari samo še poslabšalo,
- nasilje je del vsakdanjika in otroci se ga morajo naučiti obvladovati,
- norčevanje krepi osebnost,
- ustrahovanje vrstnikov je normalen del odraščanja,
- žrtev izziva nasilje,
- deklice niso nasilne,
- ko ne bodo več zmogli sami, bodo otroci že poiskali pomoč.

2.4.2. Vloga staršev

Starši se mnogokrat ne zavedajo, kako pomembno, mnogokrat celo odločilno, vlogo imajo, ko je govora o nasilju v zvezi z otroki. Med pomembnejša načela sodijo:

- jasna sporočila o nasilju,
- postavljanje meja otrokom,
- spoštovanje otrokovih meja, telesa, potreb,
- občutljivost, pogum, razumevanje, kadar je otrok žrtev ali povzročitelj nasilja,
- zahteva po sprejemanju odgovornosti, kadar otrok povzroča nasilje,
- iskanje pomoči, sodelovanje s šolo.

2.4.3. Vloga šole

Številni otroci danes v šolah preživimo veliko več časa (aktivnega) kot doma, zato bi moralo biti v interesu družbe, ne le šole, da se otroci v okviru le-te počutijo sprejete in varne. Šola bi si morala prizadevati, da:

- se usmeri v aktivnosti za prekinitev nasilja,
- sprejme nekatere kratkoročne ukrepe, s katerimi bodo zagotavljali varnost in zaščito za žrtev vrstniškega nasilja,
- oblikuje načrt za preprečevanje vrstniškega nasilja (vsi subjekti v šoli),
- odrasli – učitelji morajo otrokom pokazati, da:
  - problem jemljejo resno,
  - ga zmorejo reševati,
  - so pozitivne spremembe možne.

2.5. POLITIKA/SMERNICE DRŽAVE SLOVENIJE DO NASILJA V ŠOLI

Zaradi temeljnih problemov, na katere se navezuje problem nasilja v šoli, je leta 2004 Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport pripravilo Smernice za analizo, preprečevanje in obravnavo/obvladovanje nasilja v šolskem prostoru. Te šolam nalagajo sistematično ukvarjanje s to problematiko in oblikovanje nekakšne celostne politike do tega problema. Ker smo govorili o različnih razlogih za nastanek nasilnega vedenja, naju zanima, ali je politika države Slovenije do problema nasilja povezana z omenjenimi razlogi.

Podrobnejše analize po navedbah Smernic za analizo, preprečevanje in obravnavo/obvladovanje nasilja v šolskem prostoru (2004) torej kažejo, da nasilje v šoli ni nov pojav, ampak, da je danes družba občutljivejša in bolj ozaveščena o nasilju, ga bolj problematizira (včasih zgolj discipliniranje, danes bolj vzgojni ukrepi in iskanje razlogov), je občutljivejša na razvojne zakonitosti otrok (socialna kognicija, empatija) ter poudarja človekove in otrokove pravice ter odgovornosti odraslih za njihovo uresničevanje. V Sloveniji smo, sodeč po Smernicah (2004), usmerjeni v sistematično in strokovno ukvarjanje s problemom nasilja. Predlagana so nekatera ključna načela spoprijemanja z nasiljem ter določen nabor ukrepov. Tako je zapisano, da je treba v kurikularne elemente vnesti vsebine in kompetence, pomembne za življenje v skupnosti in skrbeti za njihovo izvajanje, razvijati pozitivno socialno klimo na šoli, kakovostno preživljanje časa v šoli, odzivno delovanje šole

na vseh ravneh, vključenost v življenje na šoli, načrtovanje prostora v in ob šoli, skrb in odgovornost za uresničevanje varnega šolskega prostora in odzivanje na pojave nasilja, strokovno izpopolnjevanje zaposlenih na šoli, sodelovanje z lokalnimi organi in nevladnimi organizacijami, vključevanje staršev v življenje in delo šole ter vključevanje medijev in različnega gradiva za učitelje, učence, dijake in starše.

Prav tako so predlagani tudi ukrepi v zvezi z razvijanjem različnih metod in oblik poučevanja, povečevanjem odgovornosti za varno šolsko okolje, spremljanjem izvajanja kurikularnih dokumentov (realizacija ciljev in dejavnosti), iskanjem nove oblike individualne ali skupinske pomoči učencev; razvijanjem koncepta učitelj svetovalec (individualna komunikacija) ter dodatnih možnosti vzpostavljanja učiteljeve avtoritete, povečevanjem socialne vključenosti učencev, omogočanjem stalne evalvacije na področju analize in preprečevanja nasilja v šolah, vključevanjem staršev, učencev (otroški parlament) ter z zagotavljanjem kakovostne ponudbe programov za usposabljanje učiteljev, razvijanjem sodelovanja z raznimi institucijami in nevladnimi organizacijami.

Predlagana je ustanovitev posebnega sveta na državni ravni, kjer bi sodelovali ravnatelji, učitelji, učenci, starši in strokovnjaki, poglobitni namen pa bi bil uveljavljati in vzdrževati določene, za konkretno šolo utemeljene koncepte in modele preprečevanja ter obravnavanja nasilja. Izpostavljeno je bilo tudi Ministrstvo za šolstvo, ki finančno podpira razvojno-raziskovalno delo na področju nasilja (prav tam). Smernice sicer dajejo dobro splošno podlago za "boj" proti nasilju v šolah in preventivno delovanje, vendar je potreben prav natančen dokument politike proti nasilju. V Smernicah gre namreč zgolj za predloge in usmeritve, vprašanje pa je, koliko je takšnih šol, ki v resnici izpolnjujejo vse te predlagane ukrepe. Slovenija se je namreč v primeru Smernic problematike nasilja lotila zelo široko. Zajeta so skoraj vsa načela in ukrepi, ki smo jih zasledili pri politikah različnih držav, niso pa zapisana prioriteta področja.

Koncept proti nasilju v šoli bi moral biti vključen v tako imenovan formalni (predpisani) okvir vzgojnega delovanja v javnih šolah. Ta bi obsegal zahtevo najprej po natančnem ugotavljanju prisotnosti nasilja na posamezni šoli (instrumenti, ki bi jih oblikovali strokovnjaki) ter nato po oblikovanju natančnega dokumenta politike šole proti nasilju. Pri nas je v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (1996) naloga ravnatelja, kot pedagoškega vodje šole, natančno opredeljena, tako da natančnejše opredelitve niso potrebne. Natančen dokument politike šole proti nasilju bi bil stvar potreb posamezne šole,

oblikoval bi jo tim strokovnjakov na šoli (v katerega bi bili vključeni učitelji ter predstavniki učencev in sveta staršev), na podlagi ugotovljenih podatkov (koliko nasilja, kakšno nasilje, kje, kdaj, kako se poraja nasilje ...) in s sodelovanjem s širšo skupnostjo (lokalna skupnost, nevladne organizacije, institucije). Dokument bi moral biti vključen v vzgojni koncept šole kot del konkretnega operativnega načrta vzgojnih dejavnosti, ki bi se oblikovale v skladu z načelom avtonomije šole.

Šole in predvsem učitelji potrebujejo trdno oporo (koncept, načrt), na podlagi katere bo jasno njihovo delovanje, kajti, kot je zapisano tudi v Smernicah (2004), si učitelji želijo, da bi bolje razumeli svoj položaj in dobili dovolj strokovne pomoči, predvsem pri obvladovanju nasilja. Kot pomemben del nenasilne politike šole tako vidimo, potrebo po dodatnem izobraževanju in usposabljanju učiteljev. Poudarek je treba dati predvsem na razvoju kakovostnih programov na temo prepoznavanja, obravnavanja (pri tem je pomembno bit dosleden) in preprečevanja nasilja ter na razvijanju dobrih medosebnih odnosov ter timske delu. Poleg poznavanja problematike nasilja in soočanja z njim je namreč izjemnega pomena tudi sodelovanje med učitelji ter iskanje (in) pomoč v šoli, torej dobro organizirana svetovalna in strokovna pomoč. Sama organizacija šole – stabilnost in učinkovitost – najbolj vpliva na celotno šolsko klimo ter s tem tudi na odnose v razredu (in zunaj njega). (Berčnik, 2008, str.: 131-134).

3. METODOLOGIJA

3.1. RAZISKOVALNE METODE

Pri raziskavi sva uporabili deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo.

Pri raziskavi sva uporabili naslednje raziskovalne metode:

- metodo proučevanja literature,
- metodo anketiranja z namenom pridobivanja podatkov,
- deskriptivno metodo empiričnega raziskovanja za obdelavo podatkov.

3.1.1. Izdelava anketnega vprašalnika in anketiranje

Podatke sva zbrali s pomočjo treh podobnih anketnih vprašalnikov, ki sva jih razdelili med dijake mariborskih srednjih šol, njihove starše in učitelje. Anketiranje sva izvajali od novembra 2012 do februarja 2013.

V anketo so bili vključeni dijaki in učitelji dveh mariborskih srednjih poklicno-tehniških šol ter dveh mariborskih gimnazij. Anketne vprašalnike so izpolnili tudi starši. Anketiranih je bilo 141 dijakov, 14 staršev in 24 učiteljev, kar je skupno 179 anketirancev.

4. REZULTATI

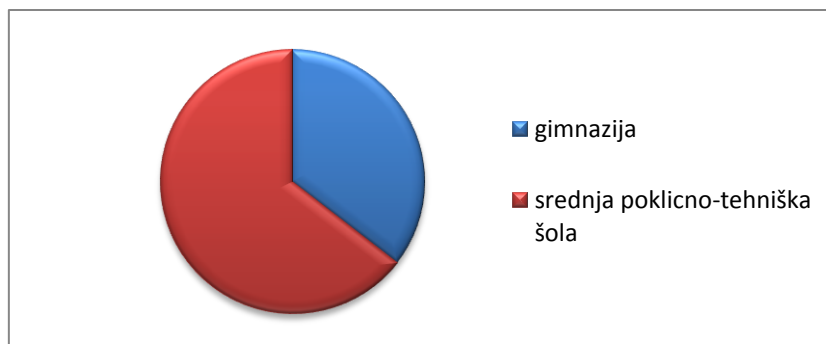
4.1. REZULTATI IN ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

4.1.2. Šola in spol anketiranih dijakov

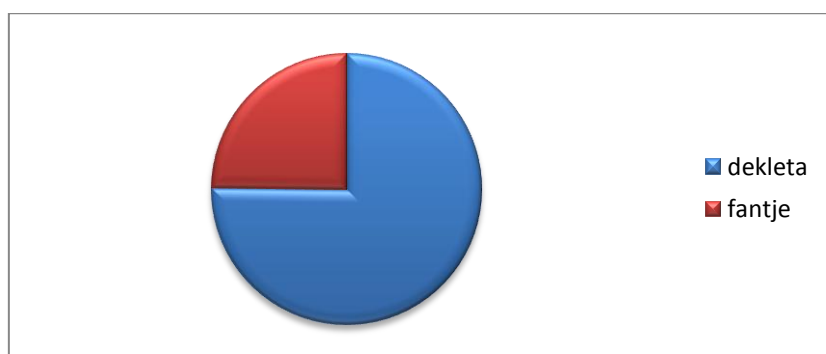
Tabela 1: Šole in število dijakov po spolu, ki so bili vključeni v raziskavo.

Šola	M	Ž	Skupaj	Odstotek
SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	13	78	91	64,5 %
GIMNAZIJA	22	28	50	35,5 %
Skupaj	35	106	141	100 %
Odstotek	24,8 %	75,2 %	100 %	

V raziskavo je bilo vključenih 141 dijakov (tabela 1), od tega 35 dijakov (24,8 %) in 106 dijakinj (75,2 %). 64,5 % anketirancev obiskuje srednjo poklicno-tehniško šolo in 35,5 % gimnazijo.

Graf 1: Šole, ki jih obiskujejo anketiranci.

Graf 2: Spol anketirancev.

4.1.3. Lanski splošni učni uspeh anketiranih dijakov

Tabela 2: Učni uspeh anketiranih dijakov.

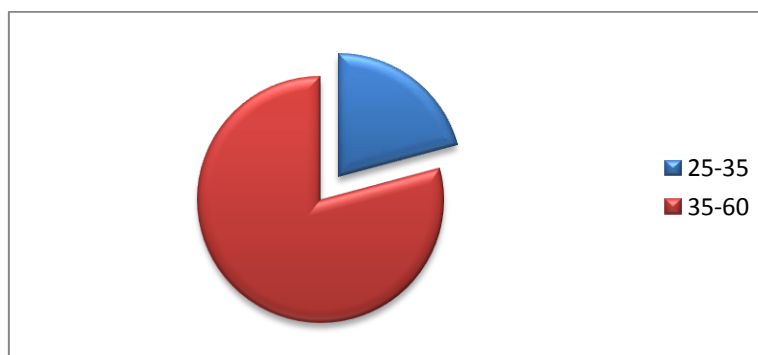
Uspeh	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
odl (5)	5	6	7,8 %
pd (4)	34	8	29,8 %
db (3)	43	30	51,8 %
zd (2)	6	6	8,5 %
nzd (1)	3	0	2,1 %
skupaj	91	50	100 %

Največ anketiranih (tabela 2) ima dober uspeh (51,8 %), sledijo dijaki s prav dobrim uspehom (29,8 %), nato pa z zadostnim, odličnim in nezadostnim uspehom.

4.1.4. Starost anketirancev

Tabela 3: Šola in starost anketiranih učiteljev.

Šola	25-35	35-60	Skupaj	Odstotek
SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	4	14	18	75 %
GIMNAZIJA	1	5	6	25 %
Skupaj	5	19	24	100 %
Odstotek	20,8 %	79,2%	100 %	

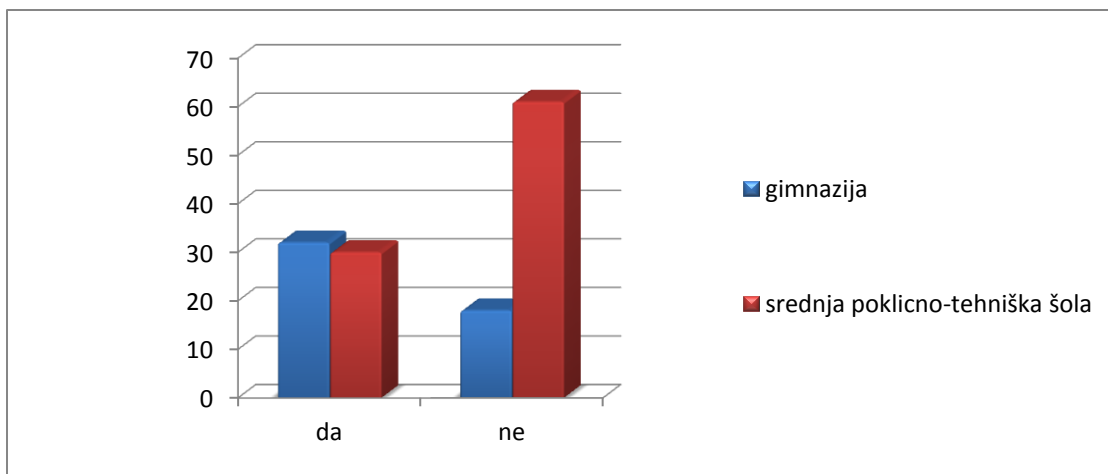
Graf 3: Starost anketiranih učiteljev.

Iz grafa 3 in tabele 3 lahko razberemo, da je večina učiteljev, ki so bili anketirani, starejših od 35 let. Teh, ki so mlajši od 35 let, je le 25 % vseh anketiranih.

4.1.5. Dijaki - žrtve nasilja v mariborskih srednjih šolah in pogostost pojava nasilja

Tabela 4: Prikaz števila anketiranih dijakov, ki so bili v srednji šoli že žrtev nasilja - mnenje dijakov.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
DA	30	32	44%
NE	61	18	56%
Skupaj	91	50	
Odstotek	64,5%	35,5%	100%

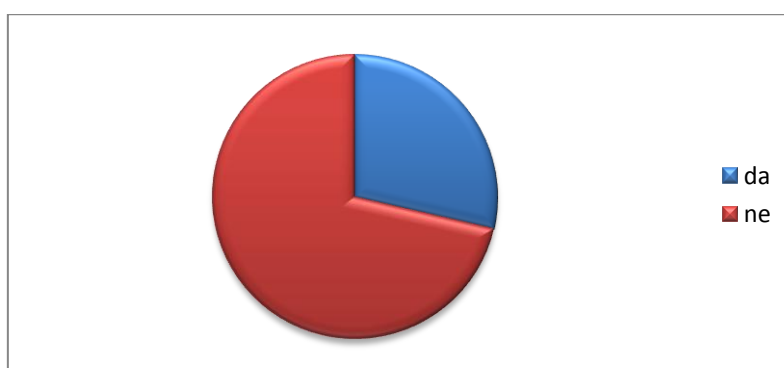
Graf 4: Pogostost nasilja v srednjih šolah.

56 % anketiranih (tabela 4 in graf 4) v srednji šoli še ni bilo žrtev nasilja. Odstotek tistih, ki so že bili žrtev nasilja v srednji šoli, je zelo visok. Teh dijakov je kar 44 %.

4.1.6. Starši – zaznavanje oblik nasilja

Tabela 5: Prikaz mnenja staršev, ki so/niso zaznali kakršnekoli oblike nasilja.

Odgovor	STARŠI	%
DA	4	28,6 %
NE	10	71,4 %
Skupaj	14	100 %

Graf 5: Prikaz mnenja staršev, ki so/niso zaznali kakršnekoli oblike nasilja.

Iz grafa 5 in tabele 5 lahko razberemo, da 71,4 % anketiranih staršev še ni opazilo oblik nasilja pri svojih otrocih, ki obiskujejo srednjo šolo. 28,6 % je pri svojih otrocih že zaznalo oblike nasilja.

4.1.7. Učitelji – srečevanje z nasiljem med dijaki pri delu v razredu/šoli

Tabela 6: Prikaz deleža učiteljev, ki so se pri delu že srečali/niso srečali z nasiljem med dijaki.

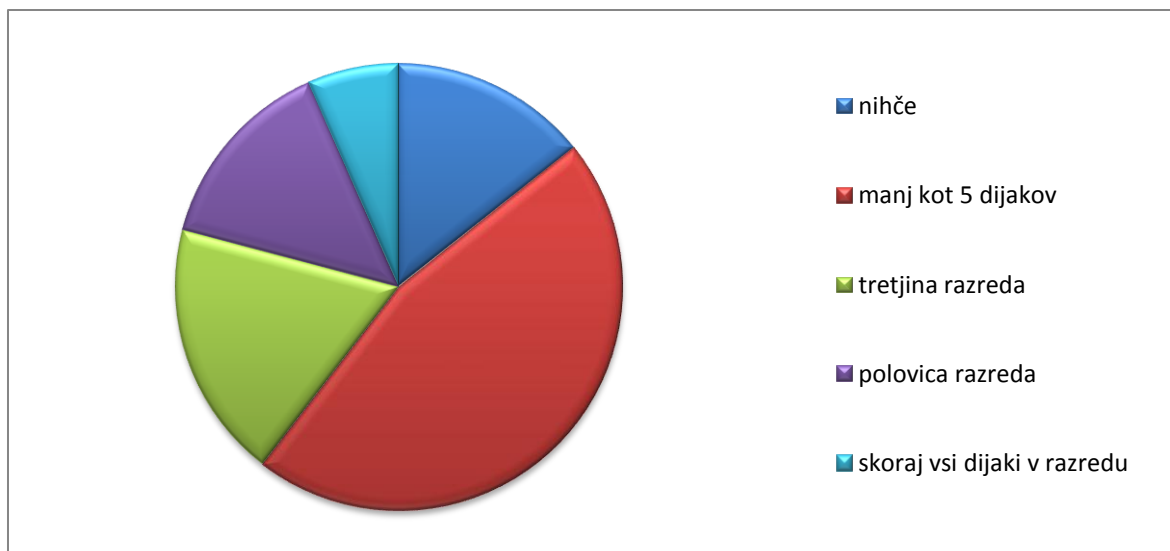
Odgovor	SREDNJA POK.-TEH. ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Da	16	5	87,5 %
Ne	2	1	12,5 %
Skupaj	18	6	100 %

Rezultati anketiranja (tabela 6) kažejo, da se je že kar 87,5 % anketiranih učiteljev pri svojem delu srečalo z nasiljem med dijaki. Le 15,5 % anketirancev se pri svojem delu še ni srečalo z nasiljem.

4.1.8. Število sošolcev, ki so bili oz. so žrtve nasilja

Tabela 7: Prikaz števila sošolcev dijakov, ki so bili oz. so žrtve nasilja.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Nihče	13	0	9,2%
Manj kot 5 dijakov	42	4	32,6%
Tretjina razreda	17	24	29,2%
Polovica razreda	13	13	18,4%
Skoraj vsi dijaki v razredu	6	9	10,6%
Skupaj	91	50	100%

Graf 6: Prikaz števila sošolcev dijakov, ki so bili oz. so žrtve nasilja.

Rezultati anketiranja (tabela 7 in graf 6) so pokazali, da 32,6 % anketiranih dijakov meni, da je bilo manj kot 5 dijakov v razredu že žrtev nasilja. 29,2 % dijakov je izjavilo, da je tretjina razreda že bila žrtev nasilja. Pri dobrih 9 % anketirancev v razredu ni bil podvržen nasilju nihče.

4.1.9. Starši – izogibanje pouku zaradi možnosti nasilja

Tabela 8: Izogibanje pouku zaradi možnosti nasilja - mnenje staršev.

Odgovor	STARŠI	%
DA	1	7,1 %
NE	10	71,4 %
NE DA BI VEDEL/-A	3	21,4 %
SE NE SPOMNIM	0	0 %
Skupaj	14	100%

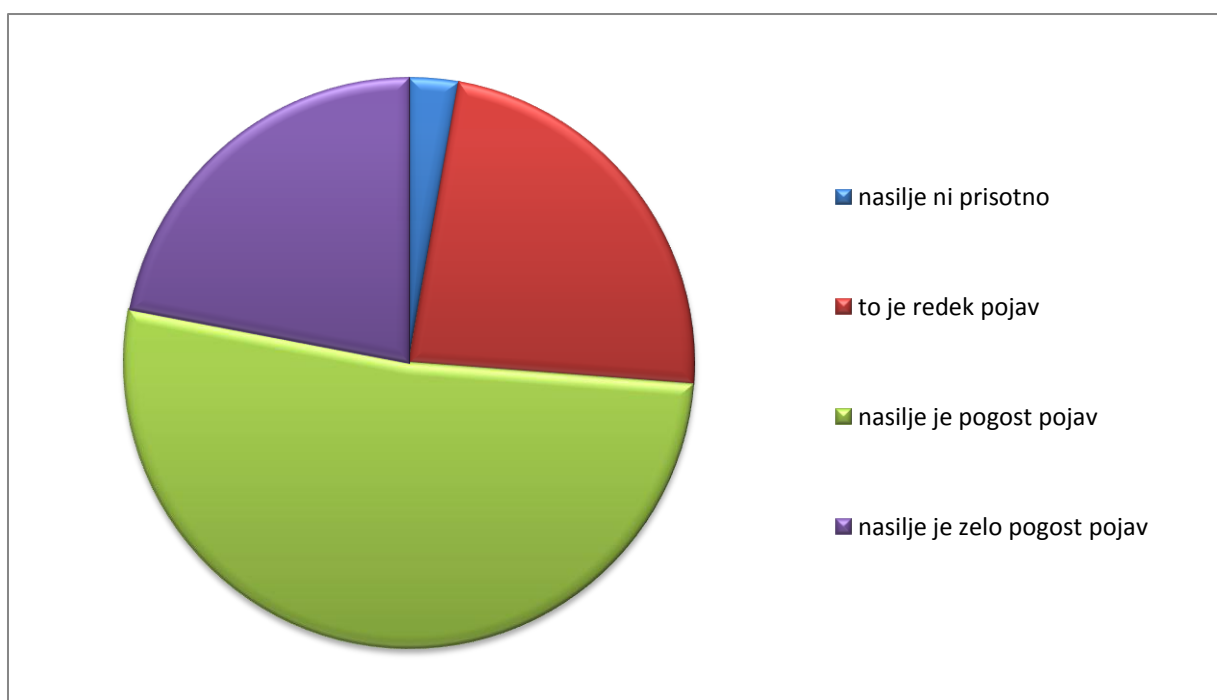
Iz tabele 8 lahko razberemo, da je zelo visok odstotek tistih staršev (71,4 %), ki so prepričani, da se njihovi otroci šoli še niso izogibali zaradi možnosti nasilja. Le dobrih 7 % staršev je potrdilo, da se je otrok obisku šole izognil zaradi možnosti nasilja.

4.1.10. Dijaki – pogostost pojava nasilja

Tabela 9: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja dijakov.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Nasilje ni prisotno	1	3	2,8 %
To je redek pojav	25	8	23,4 %
Nasilje je pogost pojav	49	24	51,8 %
Nasilje je zelo pogost pojav	16	15	22 %
Skupaj	91	50	100 %

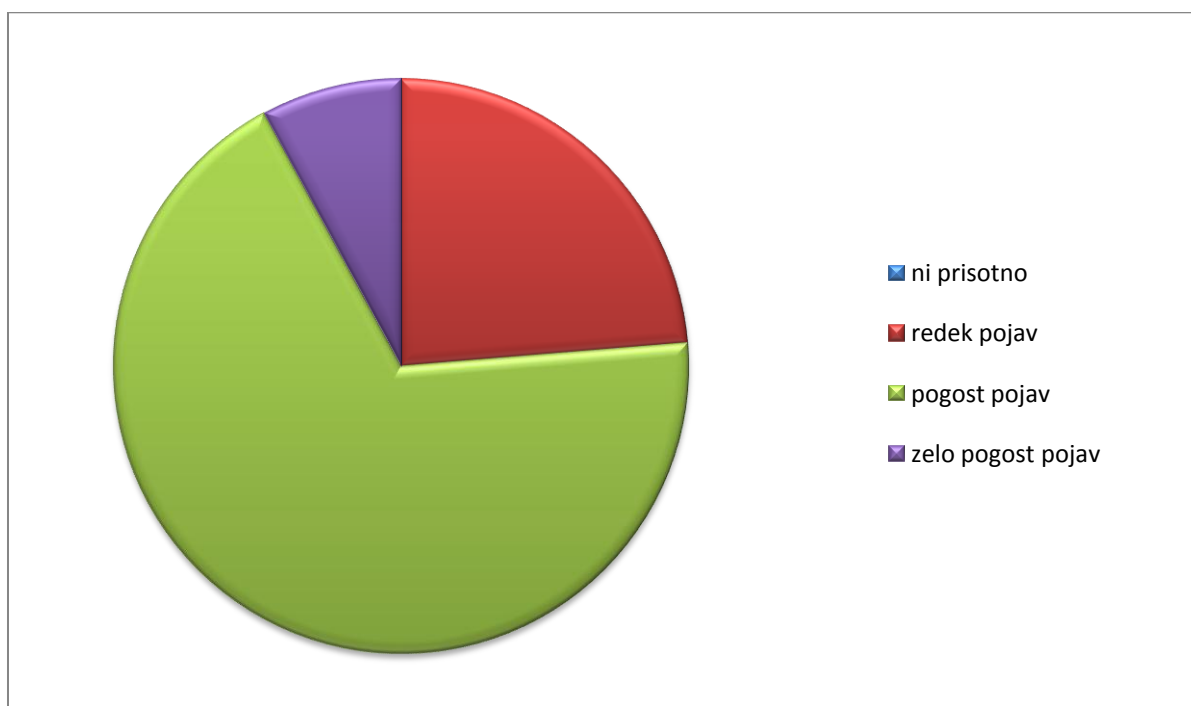
Graf 7: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja dijakov.

Graf 7 in tabela 9 prikazujeta rezultate anketiranja pogostosti pojava nasilja. 51,8 % anketiranih dijakov meni, da je nasilje pogost pojav, nato sledi odgovor, da je nasilje redek pojav (23,4 %), sledijo pa še odgovori, da je nasilje zelo pogost pojav (22 %) in da nasilje ni prisotno (2,8 %).

4.1.11. Starši in učitelji – pogostost pojava nasilja

Tabela 10: Prikaz pogosti pojava nasilja - mnenja staršev in učiteljev.

Odgovor	UČITELJI	STARŠI	%
Nasilje ni prisotno	0	0	0 %
To je redek pojav	6	3	23,7 %
Nasilje je pogost pojav	16	10	68,4 %
Nasilje je zelo pogost pojav	2	1	7,9 %
Skupaj	24	14	100 %

Graf 8: Prikaz pogosti pojava nasilja – mnenja staršev in učiteljev.

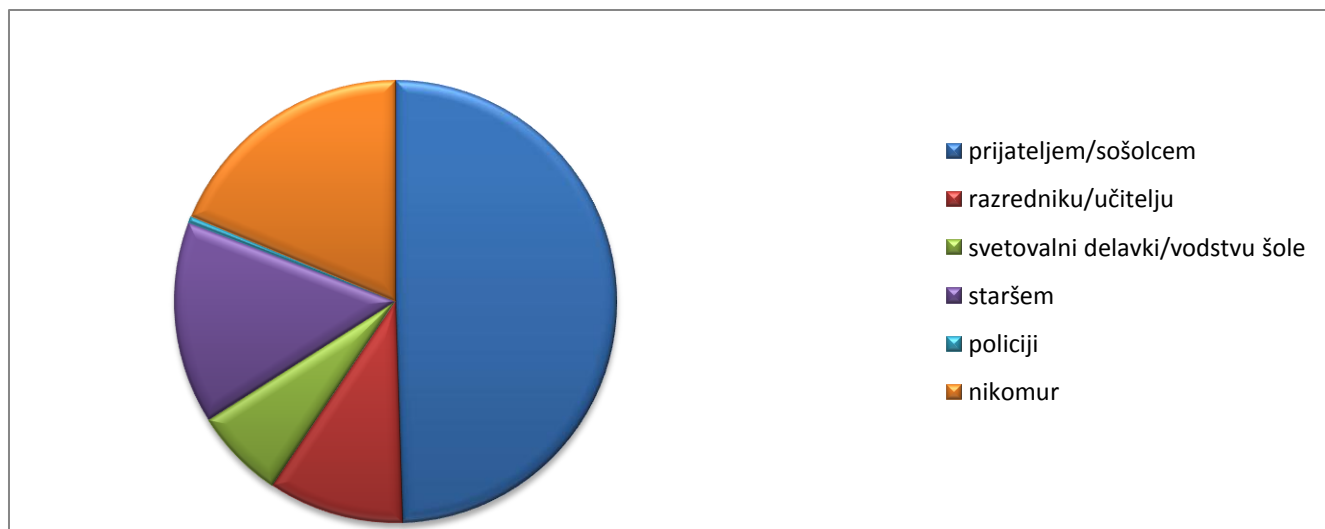
Tabela 10 in graf 8 prikazujeta, da kar 68,4 % staršev in učiteljev meni, da je nasilje pogost pojav. Sledi odgovor, da je nasilje redek pojav (23,7 %). Nihče izmed anketiranih staršev in učiteljev ne meni, da nasilje ni prisotno.

4.2. POMOČ ŽRTVAM NASILJA

4.2.1. Dijaki – komu se žrtve nasilja največkrat zaupajo?

Tabela 11: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, katerim se žrtve nasilja zaupajo - mnenja dijakov.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Prijateljem/sošolcem	66	24	49,5%
Razredniku/učitelju	11	7	9,9%
Svetovalni delavki/vodstvu šole	6	6	6,6%
Staršem	22	5	14,8%
Policiji	1	0	0,5%
Nikomur	26	8	18,7%
Skupaj	132	50	100%

Graf 9: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, h katerim se žrtve nasilja zaupajo – mnenja dijakov.

Tabela 11 in graf 9 prikazujeta, da 49,5 % dijakov meni, da žrtev nasilja najbolj zaupa svojim prijateljem oz. sošolcem. Sledi odgovor, da ne zaupajo nikomur (18,7 %), nato pa še odgovori, da zaupajo staršem, razredniku oz. učitelju, svetovalni delavki. Najmanj zaupajo policiji (0,5 %).

4.2.2 Starši in učitelji – komu se žrtve nasilja največkrat zaupajo?

Tabela 12: Prikaz mnenja o zaupanju osebam, h katerim se žrtve nasilja zaupajo – mnenja učiteljev in staršev.

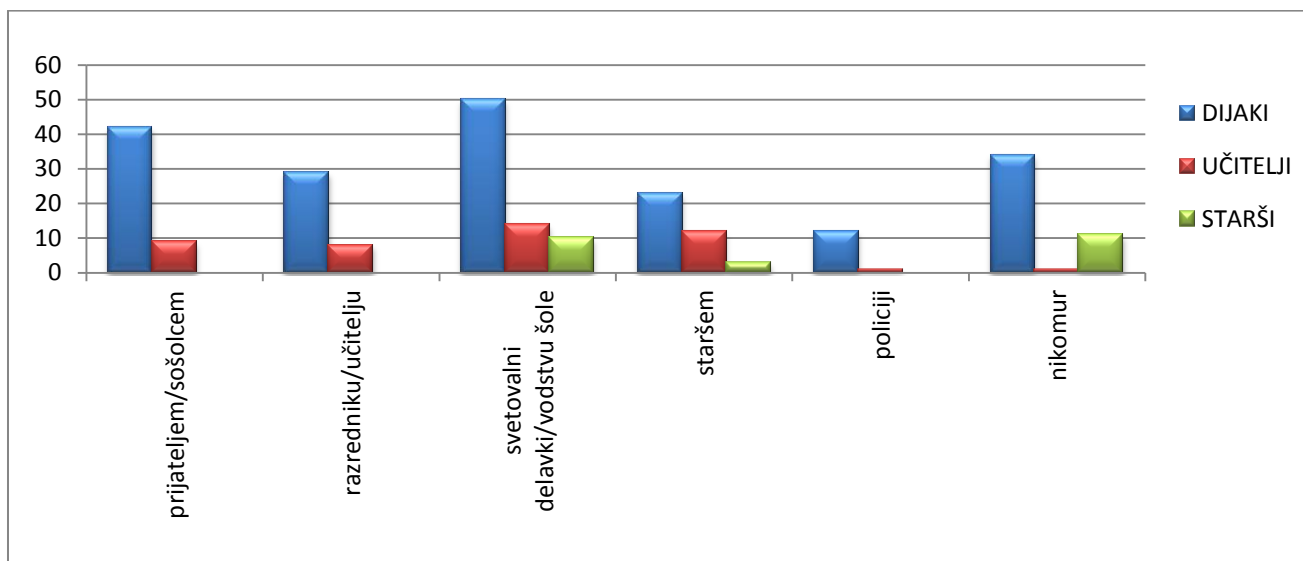
Odgovor	UČITELJI	STARŠI	%
Prijateljem/sošolcem	16	14	50,8%
Razredniku/učitelju	6	0	10,2%
Svetovalni delavki/vodstvu šole	6	2	13,6%
Staršem	5	2	11,9%
Policiji	0	0	0%
Nikomur	6	2	13,6%
Skupaj	39	20	100%

Tabela 12 prikazuje, da 50,8 % anketiranih učiteljev in staršev meni, da se žrtve nasilja največkrat zaupajo prijateljem oz. sošolcem. Sledita prepričanji, da se zaupajo svetovalni delavki oz. vodstvu šole in da se ne zaupajo nikomur (oboje 13,6 %). Nihče izmed anketiranih ni mnenja, da se žrtve zaupajo policiji.

4.2.3. Nudjenje pomoči žrtvam nasilja

Tabela 13: Prikaz mnenja o tem, kdo lahko žrtvam najbolj pomaga.

Odgovor	DIJAKI	UČITELJI	STARŠI	%
Prijatelji/sošolci	42	9	0	19,7 %
Razrednik/učitelj	29	8	0	14,3 %
Svetovalna delavka/vodstvo šole	50	14	10	28,6 %
Starši	23	12	3	14,7 %
Policija	12	1	0	5 %
Nihče	34	1	11	17,8 %
Skupaj	190	45	24	100 %

Graf 10: Prikaz mnenja o tem, kdo lahko žrtvam najbolj pomaga.

Tabela 13 in graf 10 prikazujeta mnenje o tem, kdo lahko žrtvam najbolj pomaga. Največ jih je mnenja, da lahko žrtvi najbolj pomaga svetovalna delavka oz. vodstvo šole (28,6 %). Sledi odgovor, da lahko žrtvi najbolj pomagajo prijatelji oz. sošolci (19,7 %). Da žrtvi ne more pomagati nihče, meni kar 17,8 % anketiranih.

Nekaj obrazložitev anketirancev:

- danes si lahko pomagaš le sam
- kolegi so edini, ki ti bodo pomagali, ko stopimo skupaj, vse »zmlatimo«
- samo da ni policije zraven
- starši ti vedno stojijo ob strani

4.3. ODNOS ŠOLE IN STARŠEV DO NASILJA V ŠOLSKIH KLOPEH

4.3.1. Dijaki – odnos šole in njenih zaposlenih do nasilja

Tabela 14: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje dijakov.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Jih ne zanima, kaj se dogaja	9	3	8,5 %
Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno	56	25	57,4 %
Želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo	7	12	13,5 %
Pomagajo po svojih najboljših močeh	19	10	20,6%
Skupaj	91	50	100%

Graf 11: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje dijakov.

Skoraj večina dijakov (57,4 %) je prepričanih, da v šolah največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno. Dobrih 20 % meni, da sicer pomagajo po najboljših močeh.

4.3.2. Starši – odnos šole oz. njenih zaposlenih do nasilja

Tabela 15: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje staršev.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Jih ne zanima, kaj se dogaja	0	0	0 %
Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno	12	0	85,7 %
Želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo	2	0	14,3 %
Pomagajo po svojih najboljših močeh	0	0	0 %
Skupaj	14	0	100 %

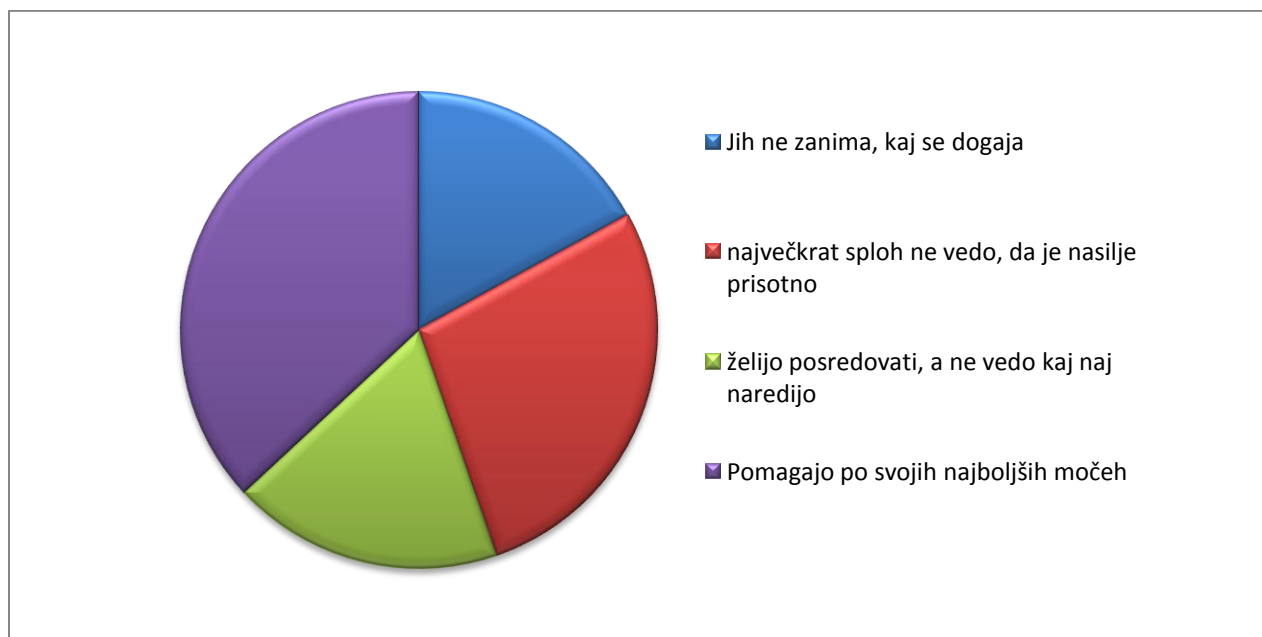
Graf 12: Prikaz mnenja glede odnosa šole oz. njenih zaposlenih do nasilja – mnenje staršev.

Skoraj 86 % staršev je mnenja, da šolniki ne vedo, da je nasilje sploh prisotno. 14,3 % sicer menijo, da želijo posredovati, a ne vedo, kako.

4.3.3. Dijaki – odnos staršev do nasilja

Tabela 16: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje dijakov.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO- TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Jih ne zanima, kaj se dogaja	19	5	17%
Največkrat sploh ne vedno, da je nasilje prisotno	18	21	27,7%
Želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo	16	10	18,4%
Pomagajo po svojih najboljših močeh	38	14	36,9%
Skupaj	91	50	100%

Graf 13: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje dijakov.

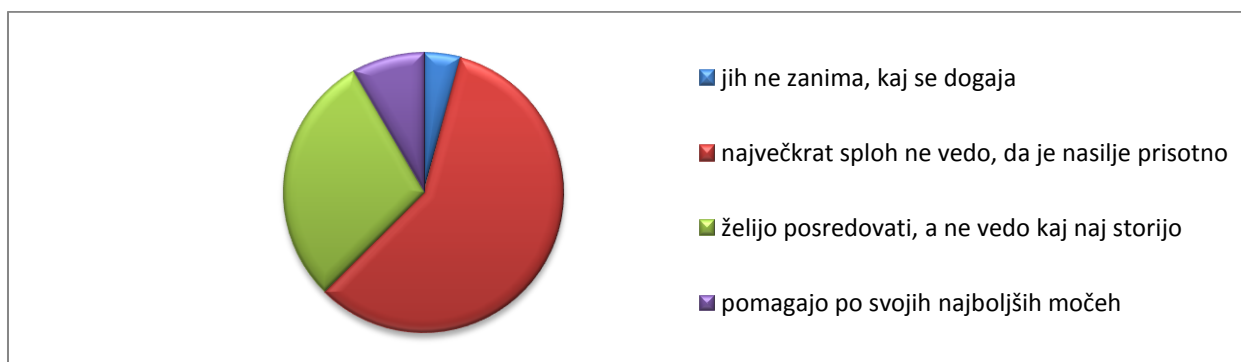
Tabela 16 in graf 13 prikazujeta, da so mnenja dijakov o odnosu staršev do pojava nasilja dokaj sorazmerno porazdeljena. Največ - slabih 37 % je mnenja, da pomagajo po svojih najboljših močeh.

4.3.4. Učitelji – odnos staršev do nasilja

Tabela 17: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje učiteljev.

Odgovor	UČITELJI	%
Jih ne zanima, kaj se dogaja	1	4,2 %
Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno	14	58,3 %
Želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo	7	29,2 %
Pomagajo po svojih najboljših močeh	2	8,3 %
Skupaj	24	100 %

Graf 14: Prikaz mnenja glede odnosa staršev do nasilja – mnenje učiteljev.

Prevladujoč je odstotek tistih učiteljev (58,3 %), ki menijo, da starši največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno. Skoraj 30 % je tistih, ki so mnenja, da so starši nemočni.

4.3.5. Povezanost med šolo in starši, ko je potrebno pomagati dijaku

Tabela 18: Mnenje o dobri povezanosti med šolo in starši, ko je potrebno pomagati dijaku.

Odgovor	DIJAKI	UČITELJI	STARŠI	%
DA	46	12	1	33 %
NE	61	2	9	40,2 %
NE VEM	34	10	4	26,8 %
Skupaj	141	24	14	100 %

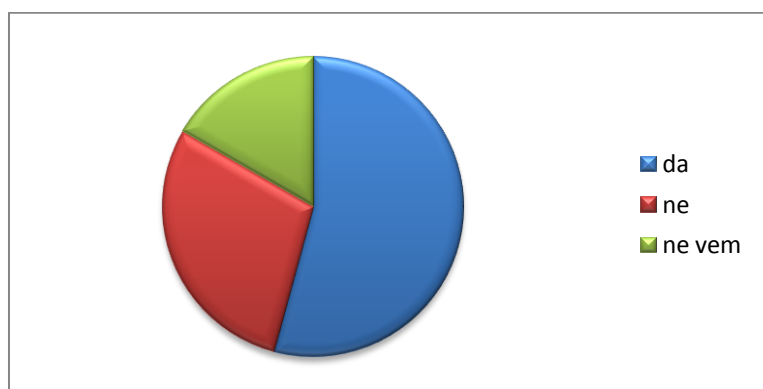
O tem, kako dobro/slabo, so med seboj povezani starši in šola, ko je potrebno pomagati dijaku, so mnenja precej deljena. 40 % anketiranih meni, da je njihovo sodelovanje slabo oz. niso dobro povezani, medtem ko jih 33 % trdi drugače. Dokaj visok odstotek je tistih, ki se niso opredelili v svojem prepričanju (26,8 %).

4.4. UČITELJI IN POJAV NASILJA - POMEN DODATNIH IZOBRAŽEVANJ IN OBCUTEK OGROŽENOSTI

4.4.1. Učitelji – dodatna izobraževanja in usposabljanja na temo NASILJE

Tabela 19: Potreba učiteljev po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih na temo NASILJE.

Odgovor	UČITELJI	%
Da	13	54.2%
Ne	7	29.2%
Ne vem	4	16.6%
Skupaj	24	100%

Graf 15: Potreba učiteljev po dodatnih izobraževanjih in usposabljanjih na temo NASILJE.

Iz grafa in tabele lahko izberemo, da je več kot polovica (54,2 %) učiteljev mnenja, da bi potrebovali dodatna izobraževanja in usposabljanja, s katerimi bi lahko zmanjšali pojav nasilja med dijaki. 29,2 % učiteljev je mnenja, da ne potrebujejo izobraževanj, 16,6 % učiteljev pa ne ve, ali bi tovrstno izobraževanje pomagalo.

4.4.2. Učitelji – občutki ogroženosti zaradi dijaka, ki je kazal znake nasilja

Tabela 20: Prikaz odgovorov učiteljev o občutku ogroženosti/neogroženosti zaradi dijaka, ki je kazal znake nasilja.

Odgovor	SREDNJA POKLICNO-TEHNIŠKA ŠOLA	GIMNAZIJA	%
Da	5	3	33,3 %
Ne	11	3	58,3 %
Ne vem	2	0	8,4 %
Skupaj	18	6	100 %

Skoraj 60 % učiteljev se na delovnem mestu še ni srečalo z neprijetnimi občutki oz. občutki ogroženosti zaradi nasilnega dijaka, vendar je kar tretjina to že doživela.

4.5. TOLERANCA DO NASILJA

4.5.1. Dijaki – trditve glede nasilja

Tabela 21: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – dijaki.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.	100	70,9 %	41	29 %
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.	94	66,6 %	47	33,3 %
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.	62	43,9 %	79	53,9 %
Žrtev izziva nasilje.	68	48,2 %	73	51,7 %

4.5.2. Učitelji – trditve glede nasilja

Tabela 22: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – učitelji.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.	14	58,3	10	41,6
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.	14	58,3	10	41,6
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.	7	29,1	17	70,8
Žrtev izziva nasilje.	8	33,3	16	66,6

4.5.3. Starši – trditve glede nasilja

Tabela 23: Prikaz odgovorov o trditvah glede nasilja – starši.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.	8	57,1	6	42,8
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.	10	71,4	4	28,5
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.	4	28,5	10	71,4
Žrtev izziva nasilje.	4	28,5	10	71,4

Iz tabel 21, 22 in 23 lahko razberemo, da je nivo tolerance do nasilja nizek predvsem pri vprašanih, ki se nanašajo na določene vrste nesoglasij, moteče vmešavanje učiteljev v le-ta. Več kot polovica vseh anketiranih je mnenja, da morajo dijaki določene oblike nasilja reševati sami. Vsi, predvsem pa starši, so v večini (71,4 %) tudi mnenja, da je nasilje del vsakdanjika – otroci se ga morajo naučiti obvladovati.

4.6. PREDLOGI IZBOLJŠAV Z INTERPRETACIJO

Bistven element, zaradi katerega sva se lotili problema nasilja, je bila želja po spremembi oz. videnju realne možnosti, da so možne rešitve in izboljšave. Izredno presenečeni sva bili nad rezultati, ki potrjujejo, da so najini predlogi izboljšav med vsemi udeleženi v raziskavi tako dobro sprejeti (interpretacija v nadaljevanju).

Najine predloge sva usmerili v naslednje možne rešitve:

1. prisotnost kamer
2. stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo
3. organizirane osnove samoobrambe v okviru športne vzgoje
4. obisk policista na razrednih urah
5. uvedba varnega kotička na srednjih šolah

4.6.1. Dijaki – mnenja o predlogih za izboljšavo

Tabela 24: Prikaz mnenj o podanih predlogih izboljšav – dijaki.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.	112	79,4	29	20,5
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.	105	74,4	36	25,5
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.	128	90,7	13	9,2
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.	96	68	45	31,9
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.	99	70,2	42	29,7

Skoraj 80 % dijakov je popolnoma/delno prepričanih, da so kamere dobra rešitev pri zmanjšanju pojava nasilja. Skoraj 75 % jih tudi pozdravlja predlog o najetem varnostniku.

Presenetljivo visok je predvsem odstotek (90,7 %) tistih dijakov, ki so se pozitivno izrekli o učenju osnov samoobrambe. Približno 70 % dijakov podpira tudi obisk policista pri razrednih urah in varni kotiček na šoli.

4.6.2. Učitelji – mnenja o predlogih za izboljšavo

Tabela 25: Prikaz mnenj o podanih predlogih izboljšav – učitelji.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.	24	100	0	0
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.	24	100	0	0
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.	18	75	6	25
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.	21	87,5	3	12,5
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.	19	79,1	5	20,8

Tudi učitelji imajo pozitivno mnenje o predlaganih rešitvah. V celoti (100 %) se popolnoma/delno strinjajo z uvedbo kamer in varnostnika, nekoliko bolj zadržani kot dijaki pa so pri učenju samoobrambe – temu je naklonjenih 75 odstotkov učiteljev. Za približno dvajset odstotkov bolj kot dijaki pa so učitelji naklonjeni obisku policista pri razrednih urah. (87,5 %). Glede na visok odstotek (79,1 %) pa lahko sklepava, da jim ugaja tudi ideja o varnem kotičku v okviru šole.

4.6.3. Starši – mnenja o predlogih za izboljšavo

Tabela 26: Prikaz mnenj o podanih predlogih izboljšav – starši.

	SE POPOLNOMA/DELNO STRINJAM	%	SE NE STRINJAM	%
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.	9	64,2	5	35,7
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.	9	64,2	5	35,7
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.	9	64,2	5	35,7
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.	9	64,2	5	35,7
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.	12	85,7	2	14,2

Tudi starši so najinim predlogom zelo naklonjeni, čeprav so nekoliko bolj zadržani (64,2 %). Zanimivo je predvsem, da so med vsemi najbolj navdušeni nad uvedbo varnega kotička na šoli. (85,7 %).

5. INTERPRETACIJA REZULTATOV

Na podlagi zbranih podatkov lahko zaključiva, da je pojav nasilja med mariborskimi srednješolci veliko bolj razširjen, kot sva pričakovali.

Kar 73,8 % anketiranih dijakov je izrazilo mnenje, da je nasilje v mariborskih srednjih šolah pogost ali zelo pogost pojav (samo 2,8 % meni, da nasilje ni prisotno), takšnega mnenja je tudi 76,3 % staršev, kar 87,5 % anketiranih učiteljev pa se je pri delu v razredu že srečalo z nasiljem. Kot kaže, ni delovno mesto učitelja nič kaj zavidanja vredno, saj se je kar 1/3 učiteljev v službi počutila ogroženih zaradi nasilnih dijakov. Skoraj polovica anketiranih dijakov (44 %) je v srednji šoli že bila žrtev nasilja. Predvsem presenetljiv se nama zdi podatek, da je bilo kar 64 % anketiranih gimnazijcev že žrtev nasilja (in 32 % dijakov srednjih poklicno-tehniških šol). Na podlagi tega lahko le delno potrdiva najino prvo hipotezo o pogostosti pojava nasilja ter manjši pojavnosti le-tega na gimnazijah.

Najina hipoteza, da nasilje največkrat ostane prikrito, je potrjena – skoraj 60 % dijakov meni, da na šoli (učitelji, svetovalni delavci, vodstvo šole ...) sploh ne vedo, da je nasilje prisotno. Kar šokanten pa se zdi podatek, da se s tem strinja 85,7 % staršev. Koliko nasilnih dejanj torej ostane nerazjasnenih, si ne upava niti predstavljati.

Predpostavka, da bodo starši in dijaki dobro sprejeli najine predlagane izboljšave (uvedba kamer, prisotnost varnostnika, osnove samoobrambe, obiski policista in varni kotiček), je v celoti potrjena. Odstotki pozitivnih odgovorov, ki se nanašajo na uvedbo izboljšav, so presenetljivi (skoraj 80 % dijakov meni, da so kamere dobra rešitev, skoraj 75 % jih tudi pozdravlja predlog o najetem varnostniku, 90,7 % idejo o samoobrambi, približno 70 % dijakov podpira obisk policista pri razrednih urah in varni kotiček na šoli).

Nekoliko skrb vzbujajoči so podatki o nizkem pragu tolerance do nasilja. Podatki kažejo, da je nivo tolerance do nasilja nizek predvsem pri vprašanih, ki se nanašajo na določene vrste nesoglasij, saj velja prepričanje, da bi bilo vmešavanje učiteljev v spore moteče. Več kot polovica vseh anketiranih je mnenja, da morajo dijaki določene oblike nasilja reševati sami. Vsi, predvsem pa starši, so v večini (71,4 %) tudi mnenja, da je nasilje del vsakdanjika – otroci se ga morajo naučiti obvladovati. Hipoteza, da je med dijaki, starši in učitelji razširjeno mnenje, da je nasilje pojav, ki ga morajo učenci reševati sami, je torej potrjena.

Do nenavadnega pojava pa pride pri primerjavi stališč staršev, ki se nanašajo na celotno populacijo dijakov oz. individualno na njihovega otroka. Kljub temu, da je kar 76,3 % staršev mnenja, da je nasilje pogost oz. zelo pogost pojav, pa je le 28 % staršev zaznalo, da je bil konkretno njihov otrok žrtev nasilja. 71,4 % staršev meni, da se njihov otrok šoli ni nikdar izogibal zaradi nasilja. Če primerjamo zgornje podatke, lahko morda sklepamo, da številni starši za nasilna dejanja ne vedo - 58,3% učiteljev namreč tudi meni, da starši največkrat ne vedo, da je nasilje v šoli sploh prisotno. Hipoteze, da se je večina staršev že znašla v stiski zaradi skrbi, da bo njihov otrok žrtev nasilja, nisva potrdili.

6. ZAKLJUČEK

Če sva se še pred izvedbo najine raziskovalne naloge poigrali z dvomi o pravilni izbiri teme, o pomenu in smislu raziskovanja – lahko sedaj, po opravljenem delu, ugotoviva le naslednje – vredno je bilo vsake minute in atoma energije.

Prišli sva namreč do presenetljivih zaključkov – mariborske srednje šole so veliko bolj nevarne, kot sva domnevali.

Skoraj vsak drugi dijak je že bil v srednji šoli žrtev nasilja. In če je do sedaj veljalo, da je nasilje predvsem problem mariborskih srednjih poklicno-tehniških šol, lahko zatrdimo, da so nasilju vedno bolj izpostavljeni tudi gimnazijci, pa na le to – tudi učitelji. Nasilje je velikokrat prikrito, možnosti, da bi strokovne službe razreševale spore, pa ostajajo neizkoriščene.

Sedaj je tudi jasno črno na belem – prav vsi akterji v zgodbi imenovani šola (dijaki, starši, učitelji) smo enotnega mnenja – nasilje je del vsakdana, otroci moramo znati z njim živeti, ga samostojno reševati in ga obvladovati – kot kaže, drugače več ne gre.

In če sprejmemo trenutne družbene norme in poglede na pojav, ki ga torej moramo vzeti za svojega, potem nam bo vsem (kot kaže) veliko lažje, če bomo skušali problemu seči v roke. Če ne drugače, v obliki najinih predlaganih izboljšav, ki bi (če verjamemo raziskavi) padle na izredno plodna tla.

Glede na rezultate čutiva tudi veliko moralno obvezo, da rezultate predstaviva vodstvu šole, svetovalni službi in drugim šolam, na katerih smo izvajali ankete. Razmišljava tudi, da bi o problemu seznanili dijake v sklopu razrednih ur, morda starše na roditeljskih sestankih.

Če smo si do sedaj dijaki in starši zatiskali oči in se tolažili, da smo lahko pravzaprav še kar srečni, ker obiskujemo šole, kjer nasilje »še ni tako zelo prisotno«, pa meniva, da so podatki dovolj zgovorni, da pričajo o prav nasprotnem. Čas je za akcijo – in to takoj. Za dobro nas vseh.

7. VIRI

1. Dekleva, B. (1996) Nasilje med vrstniki v šoli in v zvezi s šolo. Ljubljana. Inštitut za kriminologijo pri pravni fakulteti.
2. Kristančič, A. (2002) Socializacija agresije. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije.
3. Mladi in preprečevanje nasilja – priporočila za mladinsko politiko (2005). Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK: Urad za mladino Republike Slovenije.
4. Smernice za analizo, preprečevanje in obravnavo/obvladovanja nasilja v šolskem prostoru (2004). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo, znanost in šport. Pridobljeno 13.11.2010 s spletne strani http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/razvoj_solstva/projekti/PType/98/.
5. Bajec, A. (1994). Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS
6. Olweus, D. (1995). Trpinčenje med učenci. Kaj vemo in kaj lahko naredimo. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
7. Priporočila za mladinsko politiko (2006). Pridobljeno 13.11.2010 s spletne strani http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/culture/article_7315_sl.htm.
8. Lešnik – Mugnaioni, D. (2005) Strategije za preprečevanje nasilja. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
9. Pridobljeno 13.12.2010 s spletne strani <http://www.rtv slo.si/blog/angel-girl/nasilje-v-soli-opazimo-ga/21025>.
10. Pridobljeno 7.2.2013 s spletne strani <http://www.policija.si/index.php/preventiva-/preventiva/427?lang>.

8. PRILOGE

8.1. ANKETNI VPRAŠALNIK ZA DIJAKE (PRILOGA 1)

ANKETA (dijaki)

Pozdravljeni!

Sva dijakinji na srednji šoli . Odločili sva se za raziskovalno nalogo, ki obravnava nasilje v mariborskih srednjih šolah. Vljudno te prosiva, da izpolniš spodnjo anketo, ki je anonimna in bo služila le za potrebe raziskovalne naloge.

Hvala za čas in trud.

* **SPOL (Prosim, obkroži odgovor.):** MOŠKI ŽENSKI

* **OBISKUJEM (Prosim, obkroži odgovor.):**

- GIMNAZIJO

- SREDNJO STROKOVNO ŠOLO

- SREDNJO POKLICNO ŠOLO

* **LETNIK (Prosim, obkroži odgovor.):** 1. 2. 3. 4.

* **USPEH V LANSKEM ŠOLSLEM LETU (Prosim, označi odgovor.):**

- ODLIČEN

- PRAV DOBER

- DOBER

- ZADOSTEN

- PONAVLJAM LETNIK

1. **Ali si v srednji šoli že bil/-a žrtev nasilja (norčevanje, ustrahovanje, pretepanje, brcanje, ignoriranje, poniževanje, spolno nasilje, grožnje, odrivanje, žaljenje, izsiljevanje, pljuvanje ...)?**

DA

NE

2. **Kako pogost je po tvojem mnenju pojav nasilja med mariborskimi srednješolci? Prosim, izberi le en odgovor.**

a) Nasilje ni prisotno.

b) To je redek pojav.

c) Nasilje je pogost pojav.

d) Nasilje je zelo pogost pojav.

3. **Koliko dijakov iz tvojega razreda je po tvojih ocenah nasilje v srednji šoli že doživelo oz. ga doživlja? Prosim, izberi le en odgovor.**

a) Nihče

b) Manj kot pet dijakov

c) Tretjina razreda

d) Polovica razreda

e) Skoraj vsi oz. vsi dijaki v razredu

4. **Komu se žrtve nasilja (dijaki) največkrat zaupajo? Obkrožiš lahko dva odgovora.**

a) Prijateljem/sošolcem

b) Razredniku/učitelju

c) Svetovalni delavki/vodstvu šole

d) Staršem

e) Policiji

f) Nikomur

g) Drugo: _____

5. Kdo lahko po tvojem mnenju dijaku, ki je žrtev nasilja, najbolj pomaga? Obkrožiš lahko dva odgovora.

a) Prijatelj/sošolec	d) Policija
b) Razrednik/učitelj	e) Nihče
c) Svetovalna delavka/vodstvo šole	f) Starši
	g) Drugi: _____

Zakaj tako misliš? Prosim, na kratko obrazloži svoj odgovor.

-----

6. Kakšen se ti zdi odnos šole oz. njenih zaposlenih do nasilja? Prosim, izberi le en odgovor.

- a) Jih ne zanima, kaj se dogaja.
- b) Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno.
- c) Jih zanima in želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo.
- d) Pomagajo po svojih najboljših močeh, sodelujejo tudi s starši.

7. Kakšen se ti zdi odnos staršev do nasilja v šoli? Prosim, izberi le en odgovor.

- a) Jih ne zanima, kaj se dogaja.
- b) Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno.
- c) Jih zanima in želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo.
- d) Pomagajo po svojih najboljših močeh, sodelujejo s šolo.

8. Se ti zdi, da so starši in šola med seboj dobro povezani, ko je potrebno pomagati dijaku, ki je žrtev nasilja?

DA

NE

9. Kakšno je tvoje mnenje o spodaj navedenih trditvah (predlogih izboljšav), ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označiš z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.			
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.			
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.			
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.			
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.			

10. Kakšno je tvoje mnenje o spodaj navedenih trditvah, ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označiš z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.			
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.			
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.			
Žrtev izziva nasilje.			

HVALA!

8.2. ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJEV (PRILOGA 2)

ANKETA (učitelji)

Pozdravljeni!

Sva dijakinja na srednji šoli. Odločili sva se za raziskovalno nalogo, ki obravnava nasilje v mariborskih srednjih šolah. Vljudno vas prosiva, da izpolnite spodnjo anketo, ki je anonimna in bo služila le za potrebe raziskovalne naloge.

Hvala za čas in trud.

- **STAROST:** _____

- **POUČUJEM V** (Prosim, obkrožite.):

- GIMNAZIJI

– SREDNJI POKLICNO/TEHNIŠKI ŠOLI

1. **Ste se kot učitelj/razrednik pri vašem delu že srečali s kakršnokoli obliko nasilja med dijaki (norčevanje, ustrahovanje, pretepanje, brcanje, ignoriranje, poniževanje, spolno nasilje, grožnje, odiranje, žaljenje, izsiljevanje, pljuvanje ...)?** Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

2. **Kako pogost je po vašem mnenju pojav nasilja med mariborskimi srednješolci?** Prosim, izberite le en odgovor.

- a) Nasilje ni prisotno.
- b) To je redek pojav.
- c) Nasilje je pogost pojav.
- d) Nasilje je zelo pogost pojav.

3. **Komu se žrtve nasilja (dijaki) največkrat zaupajo?** Obkrožite lahko dva odgovora.

- a) Prijateljem/sošolcem
- b) Razredniku/učitelju
- c) Svetovalni delavki/vodstvu šole
- d) Staršem
- e) Policiji
- f) Nikomur
- g) Drugo: _____

4. **Kdo lahko po vašem mnenju dijaku, ki je žrtev nasilja, najbolj pomaga?** Obkrožite lahko dva odgovora.

- a) Prijatelj/sošolec
- b) Razrednik/učitelj
- c) Svetovalna delavka/vodstvo šole
- d) Starši
- e) Policija

- f) Nihče
g) Drugi: _____

Zakaj tako mislite? Prosim, na kratko obrazložite vaš odgovor.

5. Kakšen se vam zdi odnos staršev do nasilja v šoli? Prosim, izberite le en odgovor.

- a) Jih ne zanima, kaj se dogaja.
b) Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno.
c) Jih zanima in želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo.
d) Pomagajo po svojih najboljših močeh, sodelujejo s šolo.

6. Se vam zdi, da so starši in šola med seboj dobro povezani, ko je potrebno pomagati dijaku, ki je žrtev nasilja? Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

7. Kakšno je vaše mnenje o spodaj navedenih trditvah (predlogih izboljšav), ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označite z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.			
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.			
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.			
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.			
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.			

8. Kakšno je vaše mnenje o spodaj navedenih trditvah, ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označite z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.			
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.			
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.			
Žrtev izziva nasilje.			

9. **Menite, da bi učitelji potrebovali dodatna izobraževanja in usposabljanja na temo NASILJE?**
Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

NE VEM

10. **Ste se kdaj počutili tudi sami ogroženi zaradi dijaka, ki je kazal znake nasilja?** Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

SE NE SPOMNIM

HVALA!

14. Komu se žrtve nasilja (dijaki) največkrat zaupajo? Obkrožite lahko dva odgovora.

a) Prijateljem/sošolcem	d) Staršem
b) Razredniku/učitelju	e) Policiji
c) Svetovalni delavki/vodstvu šole	f) Nikomur
	g) Drugo: _____

15. Kdo lahko po vašem mnenju dijaku, ki je žrtev nasilja, najbolj pomaga? Obkrožite lahko dva odgovora.

a) Prijatelj/sošolec	d) Policija
b) Razrednik/učitelj	e) Nihče
c) Svetovalna delavka/vodstvo šole	f) Starši
	g) Drugi: _____

Zakaj tako mislite? Prosim, na kratko obrazložite vaš odgovor.

-----

16. Kakšen se vam zdi odnos učiteljev, razrednikov, svetovalne službe ... do nasilja v šoli? Prosim, izberite le en odgovor.

- a) Jih ne zanima, kaj se dogaja.
- b) Največkrat sploh ne vedo, da je nasilje prisotno.
- c) Jih zanima in želijo posredovati, a ne vedo, kaj naj naredijo.
- d) Pomagajo po svojih najboljših močeh, sodelujejo s starši.

17. Se vam zdi, da so starši in šola med seboj dobro povezani, ko je potrebno pomagati dijaku, ki je žrtev nasilja? Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

18. Kakšno je vaše mnenje o spodaj navedenih trditvah (predlogih izboljšav), ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označite z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Prisotnost kamer v prostorih šole zmanjša pojav nasilja v šolah.			
Stalna prisotnost najetega varnostnika pred šolo v času pouka bi zmanjšala pojav nasilja.			
Menim, da bi mi koristilo nekaj osnov samobrambe v okviru športne vzgoje – z veseljem bi prisluhnil/-a strokovnjaku, ki bi nas poučil o le-teh.			
Obisk policista na razrednih urah bi pomagal pri zmanjšanju nasilnih dejanj.			
Varni kotiček (prostor, kamor se lahko zatečejo žrtve nasilnih dejanj) bi morala imeti vsaka šola.			

19. Kakšno je vaše mnenje o spodaj navedenih trditvah, ki se nanašajo na nasilje? Prosim, če odločitev označite z znakom X.

	SE POPOLNOMA STRINJAM	SE DELNO STRINJAM	SE NE STRINJAM
Nesoglasja oz. določene oblike nasilja morajo učenci reševati sami. Vmešavanje učiteljev oz. »šole« bo stvari le poslabšalo.			
Nasilje je del vsakdanjika – učenci se ga morajo naučiti obvladovati.			
Ustrahovanje, norčevanje, nasilništvo je normalen del odraščanja.			
Žrtev izziva nasilje.			

20. Ste bili kdaj v skrbeh za vašega otroka, da bo v šoli žrtev nasilja? Prosim, obkrožite odgovor.

DA

NE

SE NE SPOMNIM

